Eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Komission tiedonanto Kestävien tuotteiden politiikka: Kestävistä tuotteista normi (valtioneuvoston E-selvitys 66/2022 vp)

Kuntaliitto kiittää mahdollisuudesta lausua valtioneuvoston E-selvitysluonnoksesta ja lausuu kunnioittavasti seuraavaa:

Komission tiedonanto sisältää tavoitteita ja ehdotuksia, jotka edesauttavat kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista. Monet Suomen kunnat edistävät jo omalla toiminnallaan kestävän kehityksen periaatteiden toteutumista eri keinoin. Asia on tärkeä niin kansallisesti, EU-tasolla ja globaalisti ja toteutuessaan kestävien tuotteiden politiikka tulisi vaikuttamaan lähes jokaisen yksilön arkeen.

Tiedonanto antaa suuntaviivoja kiertotalouden ja tuotteiden kestävyyden edistämiselle eri keinoin. Yhtenä keinona mainitaan myös julkiset hankinnat. Tiedonannon mukaan ”Kestävien tuotteiden ekologista suunnittelua koskevan asetuksen tavoitteena on lisätä julkisten menojen painoarvoa ympäristökestävämpien tuotteiden kysynnän lisäämisessä asettamalla pakolliset kriteerit näiden tuotteiden julkisille hankinnoille, tarvittaessa käytössä olevien vapaaehtoisten kriteerien pohjalta. Tämä tarkoittaa sitä, että hankintaviranomaisten olisi käytettävä vihreitä kriteereitä tiettyjen tuoteryhmien ostoissa.”

Kuntaliitto toteaa, että julkisiin hankintoihin asetettaviin velvoittaviin sisältökriteereihin tulisi suhtautua lähtökohtaisesti pidättyvästi. Julkisessa ostotoiminnassa velvoittavat sisältökriteerit saattavat kehittyvällä markkinalla vanhentua nopeasti ja jopa hidastaa markkinoilla olevien tuotteiden kehittymistä. Toisaalta on myös ollut tilanteita, joissa pakollisten sisältökriteereiden johdosta julkinen ostaja ei ole saanut markkinalta sitä, mitä on ollut velvoitettu ostamaan. Edellä mainituissa tilanteissa velvoittavien sisältövaatimusten noudattamatta jääminen voi muodostaa lisäksi oman ongelmatilanteensa mahdollisessa tuomioistuinkäsittelyssä.

Näistä syistä olisi tehokkaampaa ohjata markkinoiden kehittymistä esimerkiksi tukemalla markkinoilla toimivia yrityksiä kehittämään kestäviä ratkaisuja erilaisilla kannusteilla. Tällä tavalla uudet ratkaisut olisivat

CC BY ND

Suomen Kuntaliitto
www.kuntaliitto.fi
etunimi.sukunimi@kuntaliitto.fi

Finlands Kommunförbund
www.kommunforbundet.fi
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

todennäköisesti helpommin muidenkin kuin julkisten hankkijoiden saatavilla. Julkinen ostaja voisi ennen tarjouskilpailuja kartoittaa markkinatilannetta ja tarjouskilpailuissa painottaa niitä ratkaisuja, joita kulloinkin markkinalta on mahdollista saada. Yhdellä tarjouskilpailulla on yleensä merkittäviä hallinnollisia kustannuksia ja siksi sellaisia tarjouskilpailuja, joissa ei saavuteta haluttua lopputulosta, ei kannata edes teoriassa järjestää.

Edellä mainituin perustein Kuntaliitto ehdottaa, että kestävien tuotteiden politiikkaa koskevaan valtioneuvoston E-selvitykseen lisätään Suomen kantaan se, että Suomi suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti kestävää tuotekehitystä ohjaavien julkisten hankintojen kriteeristöjen ja ohjeistuksen kehittämiseen, mutta pitää tärkeänä, että velvoittavien kriteereiden säätämiseen suhtaudutaan pidättyväisesti.

Tiedonanto sisältää useita täsmentäviä strategioita ja lainsäädäntömuutosehdotuksia, joista Kuntaliitto lausuu tarpeen mukaan erikseen.

SUOMEN KUNTALIITTO

Katariina Huikko
johtava lakimies